

JOSEP LLIMONA, ESCULTOR. OBRA A VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Ramon Ribera Gassol

Llicenciat en Geografia i Història. Especialitat en Història de l'Art.

RESUM

Són conegudes i documentades les dues obres que es conserven a la Basílica de Santa Maria, de l'escultor Josep Llimona, en el present article el que fem es posar-les en relació amb altres obres de similars característiques del mateix artista.

Paraules clau: escultura, cripta, cementiri...

ABSTRACT

The two works that are preserved in the Basilica of Santa Maria, by the sculptor Josep Llimona, are known and documented. In this article, what we do is put them in relation to other works of similar characteristics by the same artist.

Keywords: sculpture, crypt, graveyard...

JOSEP LLIMONA. NOTES BIOGRÀFIQUES

Josep Llimona Bruguera (Barcelona, 1864-1934) de ben jove va assistir a les classes del pintor Frederic Trias, després anà a l'Escola de Belles Arts "Llotja" i entrà com aprenent al taller dels germans Agapit i Venanci Vallmitjana Barbany, també ho féu al taller de Rossend Nobas. L'any 1879 fou pensonat per anar a estudiar a Roma. Aquest mateix any exposà les seves primeres obres a la Sala Parès de Barcelona, l'any 1891 va participar en la Primera Exposició General de Belles Arts de Barcelona; fundà a Barcelona conjuntament amb el seu germà Joan i d'altres artistes l'anomenat Círcol Artístic de Sant Lluc, institució que fomentava les arts des d'una òptica cristiana, inspirada en l'ideal cristià dels pintors sienesos. A nivell personal l'escultor evolucionà envers un fervent catolicisme. L'any 1909 fou escollit regidor per Barcelona de la Lliga regionalista, i en diverses ocasions fou president de la Junta de Museus de Barcelona.

L'any 1917 li fou concedida la Legió d'Honor del Govern Francès, mentre que l'any 1932 l'Ajuntament de Barcelona li concedí la Medalla d'Or de la ciutat. Realitzà obra pública commemorativa, decorativa, religiosa, retrats, medalles, disseny de joies i d'altres peces. Una de les seves obres més conegudes és l'obra anomenada "Desconsol" amb la qual l'any 1907 obtingué la medalla d'or de la Cinquena Exposició Internacional de Belles Arts de Barcelona.

LA CRIPTA DE LA BASÍLICA

La cripta fou construïda l'any 1561, l'any 1699 arribaren les relíquies de sant Fèlix per la seva veneració, mentre que es va designar com a patró de la vila conjuntament amb sant Ramon de Penyafort i sant Jocund, que ja ho eren. Des de l'any 1700 les relíquies presidien la cripta, dins d'una urna, que formava part d'un grup escultòric on, a la part superior, damunt un núvol trobem agenollat sant Fèlix, i a banda i banda uns angelets sostenint els símbols martirials, mentre que a banda i banda de l'urna hi ha les imatges de dues Santes dempeus sostenint els corresponents atributs. L'any 1806 el grup escultòric es desmuntat i les relíquies són traslladades a la nova capella del Sagrament, el motiu fou que la cripta s'inutilitzà i fou sepultada, es terraplenà l'escala d'accés i es tragué la balustrada; així romangué fins el període de 1870 a 1875 quan, amb el projecte de l'arquitecte Francisco de Paula Villar per retornar l'aspecte gòtic al temple, es va descobrir novament la cripta; l'any 1878 damunt del buit de l'accés de l'altar major es construeix una volta de pedra que suposa l'ampliació de la cripta; l'any 1964 l'arquitecte Josep Brugal dissenya un nou accés lateral per a la cripta i se suprimeix el central des de l'altar major.

Sant Fèlix. Cripta de la Basílica de Vilafranca del Penedès
Fotografia: Alberto-g-roví. © CC BY 3.0 Via Wikicommons

SANT FÈLIX

- Marbre
- Grup escultòric que serveix com a monument per a l'urna que hi ha en la part inferior, sota la mesa d'altar, que conté les relíquies del Sant.
- Obra encarregada pel bisbe Josep Torras i Bages, destinada a la cripta de la Basílica, en féu donació l'any 1916.

En fotografies antigues es veu el grup escultòric de Sant Fèlix, que presideix la cripta conjuntament amb el grup del Sant Enterrament també de Llimona; posteriorment, dins de la mateixa cripta s'habilità un espai lateral on ubicar-lo.

En un basament de format quadrangular, en el qual en la part frontal hi ha un baix relleu amb els atributs del martiri; a banda i banda, agenollats, dos àngels amb les ales desplegades, dues de les quals encerclen el basament per la part posterior, estan recolzats i no se'ls veu la cara, sostenint una garlanda de flors. En la part superior central, damunt una base ornada amb flors, hi ha la figura de sant Fèlix, de faccions juvenívoles, dempeus, amb alba i casulla, en actitud orant i la mirada envers al cel.

Grup escultòric. Capella de l'Hospital de Navarra a Pamplona.
Fotografia Ramon Ribera Gassol

Josep Llimona féu una versió (c.1906-1911) pràcticament idèntica dels àngels agenollats per al grup escultòric que presideix l'altar major de la Capella de l'Hospital de Navarra a Pamplona, en aquest cas l'escultura superior és un Crucifix, mentre que a la part inferior central hi ha un sagrari.

Sant Enterrament. Cripta de la Basílica de Vilafranca del Penedès

Fotografia: Enric. © CC BY 4.0

SANT ENTERRAMENT

- Marbre de Carrara

- Signada: "Josep Llimona. fecit" (part frontal)

- Obra encarregada pel Bisbe Josep Torras i Bages destinada a la Cripta de la Basílica, en féu donació l'any 1916.

En el terra, damunt una llosa coberta amb un drap, trobem a Jesús mort, amb el cos pràcticament cobert per un sudari, que només deixa al descobert la part superior, al seu costat esquerra agenollat en actitud de cobrir el cos de Jesús, hi ha Josep d'Arimatea; darrera seu, dempeus, una mica més enllà hi ha Nicodem que subjecta el flascó dels ungüents; a la capçalera, dempeus, trobem a la Verge Maria recolzada envers Joan Evangelista; a la part dreta, dempeus i mig corbada, M. Salomé; als peus, asseguda i recolzada, no se li veu la cara, desconsolada hi ha M. Magdalena.

L'escena que representa Llimona és una versió o interpretació lliure del moment previ a l'enterrament de Jesús, ja que pels personatges que hi situa no coincideix amb cap dels moments descrits pels quatre Evangelistes³.

L'escultor va realitzar dues versions més (que coneguem) amb el tema del Sant Enterrament o Davallament de la Creu, amb aspectes que coincideixen i altres que no, entre ells:

Sant Enterrament. Panteó Família Morell. Cementiri Municipal de Son Sang. Sóller (Mallorca)

Marbre. 1918-1919.

Grup escultòric que presideix el panteó, fou un encàrrec de Catalina Estarús, amb motiu de la prematura mort del seu marit Josep Morell; en aquest només hi ha les figures de Jesús, la Verge Maria, sant Joan Evangelista i M. Magdalena, seguint la mateixa estructura que el vilafranquí.

Sant Enterrament. Panteó Família Morell a Soller.
Fotografia cedida per "elfuneraridigital.com"

³ Es conserva en una col·lecció particular, una fotografia on es veu parcialment, l'esbós preparatori del grup escultòric, només un fragment de la capçalera, amb les figures de la Verge Maria, sant Joan, Jesús i Josep d'Arimatea.

Sant Enterrament. Capella del claustre. Catedral de Barcelona.

Marbre.1920.

Sepulcre del polític i alcalde de Barcelona, Domènec Joan Sanllehy i Alrich, fou un encàrrec de la família.

Només té de coincident amb la resta dels grups escultòrics la imatge de M. Magdalena que es troba als peus, la resta del conjunt és diferent, i veiem agenollat a sant Joan (?), que subjecta mig incorporat el cos de Jesús, cobert pràcticament per un sudari, du corona d'espines, element que no duen el de Vilafranca i el de Sóller, mentre que al costat esquerra dempeus hi ha la Verge Maria.

Pel que fa a la figura de M. Magdalena, que és present en els tres conjunts escultòrics, es pot relacionar amb l'escultura més coneguda de l'artista l'anomenada "Desconsol" (Parc de la Ciutadella. Barcelona); també amb d'altres escultures de dones en actitud desconsolada que va realitzar, a tall d'exemple: la del Panteó de Mercè Casas de Vilanova, (Cementiri de Montjuïc. Barcelona), la del Panteó d'Antoni Robert Camps (Cementiri de Sant Sebastià. Sitges), i la dels Jardins de Can Garí (Argentina).

Sant Enterrament. Capella del Clàustre de la Catedral de Barcelona
Fotografia "Pedra Silenci" patrimoni funerari.cat Llicència reconeixment. No comercial,
sense obra derivada 3.0

Bibliografia

Esquinas Giménez, Natalia. Josep Llimona i el seu taller. Tesi Doctoral. Universitat de Barcelona, 2016.

Diversos Autors. Josep Llimona y Joan Llimona. Vida y Obra. Ediciones de Nuevo Thor. Barcelona, 1977.

Miret i Nin, Mª Montserrat. La Basílica de Santa Maria. Edició Museu de Vilafranca del Penedès, 1987.

Miret i Nin, Mª Montserrat. El patrimoni artístic de la Basílica de Santa Maria de Vilafranca del Penedès. Institut d'Estudis Penedesencs. Vilafranca del Penedès, 2000.

Joan Llimona-Josep Llimona. Catàleg. Museu Nacional d'Art de Catalunya. Barcelona, 2004.

Ribera Gassol, Ramon. Josep Llimona, escultor. Obra a Manresa. dins de *Dovella*, núm 109. Centre d'Estudis del Bages. Manresa, 2012. p. 44-47.

Subirats Burgaya, Judit. L'escultura del segle XIX a Catalunya. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1994.

La Basílica de Santa Maria de Vilafranca. *Quaderns il·lustrats Penedès*, núm 2 (gener). Institut d'Estudis Penedesencs. Vilafranca del Penedès, 1935.